

DE OFFENTLIGE ALDERSPENSIONER

De offentlige alderspensioner bør forbedres, hvis det kan ske uden større ulemper, og det kan det fx ved at reducere pensionsordningernes høje administrationsomkostninger. Det er argumentationen i denne artikel, der giver en vurdering af fordelene for såvel lønmodtagere som arbejdsgivere ved en sammenlægning af de eksisterende alderspensionsordninger.

Forfatteren Olaf Johansen er cand. oecon., pensioneret økonomichef og har arbejdet i den offentlige administration, i 1973-90 i Ministeriet for Grønland.

Gerontologi og samfund 2002; 18, 4: 76-77.

NUVÆRENDE PENSIONSORDNINGER

Næsten alle af os har været eller er lønmodtagere. I denne egenskab oparbejder vi ikke mindre end adgang til fire offentlige eller halvoffentlige pensioner:

- folkepension
- ATP-pension
- arbejdsmarkedspension (eller tjenestemandspension)
- Den Særlige Pensionsopsparring.

Udover disse pensioner får vi et engangsbeløb fra *Lønmodtagernes Dyrtdisfond*, hvis vi har været lønmodtagere i 1977-79, samt et engangsbeløb fra *Den Midlertidige Pensionsopsparring*, hvis vi har været lønmodtagere i 1998. Sidstnævnte beløb overføres dog fra 1. januar 2003 til forhøjede pensionsudbetalinger fra Den Særlige Pensionsopsparring. De mange forskellige alderspensioner betyder dog absolut ikke, at vi forgylder vore pensionister. Nogle af pensionsbeløbene er endog meget små.

Det er vanskeligt at forstå, at arbejdsgivere, fagforbund, statsadministration og folketing ikke for længst har slået ATP-pension, arbejdsmarkedspensionen og Den Særlige Pensionsopsparring sammen. Disse pensionsordninger dækker stort set de samme lønmodtagere, og der er kun minimale forskelle i kravene til medlemskab.

Derimod er der store forskelle på beregningerne af bidragene og deres størrelse.

Olaf Johansen, cand.oecon.
Nybrovej 267
2800 Lyngby

Pensionerne beregnes ligesom private, livsvarige livsforsikringer. Den Særlige Pensionsopsparring udbetales dog maksimalt i 10 år, og arbejdsmarkedspensionerne kan udbetales allerede fra det fyldte 60. år. Det er helt forrykt, at de fleste lønmodtagere – udover at betale præmier til private forsikringer og indkomstskat til folkepensionen – skal indbetale til og få pension fra tre forskellige, offentlige eller halvoffentlige pensionsordninger.

OVERLAPPENDE MEDLEMSKABER

Da det i meget vidt omfang er de samme medlemmer i alle tre ordninger, da de tre administrationer alle benytter personnummer som identifikation, og da alle indbetalinger af bidrag sker via arbejdsgiverne, burde der være meget store administrative rationaliseringsgevinster ved en sammenlægning af de tre ordninger til én og kun én pensionsordning.

Antallet af medlemmer og de årlige administrationsomkostninger for ATP-pension, arbejdsmarkedspensionerne og Den Særlige Pensionsopsparring er nogenlunde som skitseret i *tabel 1*.

ATP-PENSION OG ARBEJDSMARKEDSPENSIONER

Som det klart fremgår af tabellen, er omkostningerne vedrørende ATP-pension langt, langt lavere end vedrørende arbejdsmarkedspensionerne, som administreres af ca. 40 pensionskasser eller kollektive og obligatoriske livsforsikringselskaber opdelt efter brancher eller uddannelse.

Omkostninger og afkast af formuen varierer kraftigt mellem de forskellige kasser/selskaber. Da alle medlemmer af arbejdsmarkedspensionerne også er medlemmer hos ATP-pension, vil det være naturligt, at de to parter forhandler sig til rette om fælles medlemskab, medlemsbidrag og pensionsudbetaling gennem ATP-pension, som i det lange løb har haft et højt og fint afkast af dets meget store milliardformue.

Bortset fra engangsomkostninger synes sammenlægningen at kunne ske, uden at de årlige omkostninger for ATP-pension øges. Hovedårsagen hertil er, at de omkring 1,9 mio. selvstændige medlemskaber af arbejdsmarkedspensionskasserne/selskaberne helt vil forsvinde. Det samlede antal indbetalinger af bidrag og udbetalinger af pensioner vil således blive meget kraftigt reduceret. Endvidere vil omkostningerne til bl.a. pen-

sionskassernes/selskabernes ca. 40 bestyrelser, direktioner, huslejer, regnskaber, årsberetninger, gebyrer til Finanstilsynet og to normalt statsautoriserede revisorer pr. kasse/selskab stort set blive sparet. Flytninger mellem kasserne/selskaberne – også af formuen – undgås ligeledes. På grund af flere forskellige ejendomme og værdipapirer vil ATP-pension dog få lidt større omkostninger til formueadministrationen.

ATP-PENSION OG DEN SÆRLIGE PENSIONSOPSPARRING

Den Særlige Pensionsopsparring med 3,2 mio. medlemmer, som administreres selvstændigt af ATP-huset, bør selvfølgelig også sammenlægges med ATP-pension, hvorved der bl.a. vil kunne spares over 50 mio. årligt i omkostninger til fordel for medlemmernes pension.

I øvrigt blev det i forbindelse med finanslovaftalen for år 2000 politisk aftalt, at ATP-pension og Den Særlige Pensionsopsparring skulle slås sammen fra 1. januar 2001, hvilket dog ikke er sket.

ATP-PENSION OG FOLKEPENSION

Det vil være meget nemt at sammenkoble kommunernes månedlige udbetalinger af folkepension med ATP-pensions sammenlagte pensionsudbetalinger, da kommunerne også anvender personnummer som identifikation.

FORDELE FOR LØNMODTAGERE

Det stigende antal medlemmer af arbejdsmarkedspensionskasserne/selskaberne sparer alene ved en sammenlægning med ATP-pension stort set næsten alle de nuværende omkostninger på omkring 1.600 mio. kr. eller i gennemsnit omkring 850 kr. pr. medlem pr. år, hvilket vil øge de enkelte medlemmers konti hos ATP-pension væsentligt. Procentvis navnlig de lavtlønnedes. Denne forøgelse vil yderligere øge det årlige afkast – især efter en lang årrække på arbejdsmarkedet – og hermed give en væsentligt højere alderspension. Samtidig vil solidariteten mellem medlemmerne i forskellige brancher eller med forskellig uddannelse øges.

Mulighederne for væsentlige administrative besparelser og hermed højere pensioner bør gøre det forholdsvis nemt og selvfølgelig at få de fleste pensionskasser/selskaber til frivilligt at gå ind for sammenlægninger med ATP-pension – ikke mindst fordi de ligesom ATP-pension i mange tilfælde har

bestyrelser ligeligt sammensat af repræsentanter for arbejdsgiverorganisationer og lønmodtagerorganisationer.

En gennemførelse af de nævnte sammenlægninger vil også give lønmodtagerne et bedre overblik over pensionsfradragene på lønsedlerne, hvilket er tiltrængt. Det er almindeligt kendt, at mange lønmodtagere ikke er i stand til at kontrollere deres nuværende komplicerede lønsedler med bl.a. akkordafregninger, feriepenge, pensionsbidrag og A-skat. Lønmodtagerne vil desuden til sin tid månedligt få én samlet større pensionsudbetaling i stedet for fire mindre udbetalinger.

FORDELE FOR ARBEJDSGIVERE

En sammenlægning af ATP-pension, arbejdsmarkedspensionerne og Den Særlige Pensionsopsparring vil spare vore ca. 140.000 arbejdsgivere, som har omkring 3 mio. hel- og deltidbeskæftigede lønmodtagere, for en særdeles væsentlig administrativ arbejdsbyrde og særdeles væsentlige omkostningsbesparelser.

Ved at standardisere beregningsgrundlag og beregningsmåde for pensionsbidragene til ATP-pension (nu efter timetal) og Den Særlige Pensionsopsparring (nu en procent af bruttolønnen eksklusiv andre pensionsbidrag) til en procent af bruttolønnen uden fradrag (ligesom nu for de normalt langt højere pensionsbidrag til arbejdsmarkedspensioner), vil de tre procentbidrag kunne lægges sammen til én procent. Arbejdsgiverne vil herved kunne nøjes med én beregning og

ét fradrag på lønsedlerne i stedet for tre beregninger og tre fradrag. Navnlig på grund af de nuværende forskellige overenskomstmæssige bidrag til arbejdsmarkedspensionerne vil procentbidraget dog ikke blive ens for alle lønmodtagere.

I alt vil arbejdsgiverne årligt kunne spare ikke mindre end omkring 85 mio. beregninger (35 mio. vedrørende arbejdsmarkedspensioner og 50 mio. vedrørende Den Særlige Pensionsopsparring) og 85 mio. fradrag på lønsedlerne, hvis omkring halvdelen af lønmodtagerne er månedslønnede og den anden halvdel fjortendagslønnede. Samtidig vil arbejdsgiverne årligt kunne spare mange millioner specificerede opgørelser og overførsler af lønmodtagernes og egne bidrag til de mange forskellige arbejdsmarkedspensionskasser/selskaber.

FORDELE FOR SAMFUNDET

De nævnte sammenlægninger vil ligeledes kunne spare pengeinstitutter og skattevæsen for virkelig mange millioner enkeltoverførsler mellem arbejdsgivere og det offentlige.

Når der i mange år har været klaget over administrativt »bøvl«, er det for en udenforstående vanskeligt at forstå, at arbejdsmarkedets parter ikke for længst er blevet enige om de nævnte sammenlægninger af ATP-pension, arbejdsmarkedspensionerne og Den Særlige Pensionsopsparring til én og kun én pensionsordning med ét fællesbidrag som en procent af bruttolønnen. Herved ville navnlig omkring 2 mio. medlemmer af arbejdsmarkedspensionskasser/sel-

skaber ved pensionering kunne opnå en væsentlig forhøjelse af deres alderspensioner, og omkring 140.000 arbejdsgivere kunne opnå virkelig store administrative arbejdslettelser og omkostningsbesparelser.

Efter min mening er en sådan sammenlægning langt vigtigere at drøfte og iværksætte, end som nu at drøfte frie flytninger mellem de offentlige pensionsordninger og private forsikringselskaber samt valgfrihed for den enkelte af placering og forvaltning af pensionsmidler, hvilket helt givet vil bevirke højere administrationsomkostninger end nu og risiko for væsentligt lavere alderspensioner for nogle. ■

LITTERATUR

- Arbejdsmarkedets Tillægspension. Årsrapport 2001.
Den Midlertidige Pensionsopsparring. Årsrapport 2001.
Den Særlige Pensionsopsparring. Årsrapport 2001.
Finansministeriet: Aftaler om finansloven. For finansåret 2000.
Johansen, Olaf: Administrationen af vore alderspensioner. Økonomi & Politik 1996 nr. 4.
Johansen, Olaf: Vore mange offentlige alderspensioner. Samfundøkonomen. December 1999.
Karnovs Lovsamling.
Regeringen: Et bæredygtigt pensionssystem. Januar 2000.
www.atp.dk
www.ftnet.dk
[www.folketinget.dk/Beskæftigelsesministeriet/bilag 7 til lovforslag 46](http://www.folketinget.dk/Beskæftigelsesministeriet/bilag_7_til_lovforslag_46)

Tabel 1. Antal medlemmer og administrationsomkostninger i en række pensionsordninger.

	Antal medlemmer (millioner)	Årlige omkostninger til administration		Årlige omkostninger til formueadministration	
		million kr.	pr. medlem kr.	million kr.	pr. medlem kr.
ATP-pension	4,3	108	25	46	11
Arbejdsmarkedspension	1,9	1.050	550	550	300
Den Særlige Pensionsopsparring	3,2	31	10	23	7